

POSTANOWIENIE

Dnia 23 sierpnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Wiak (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Tomasz Przesławski

SSN Aleksander Stępkowski

w sprawie ze skargi I.K.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Najwyższym w sprawie o sygn. I CSK 3204/22,
z udziałem Skarbu Państwa - Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 23 sierpnia 2023 r.,

1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Najwyższym w sprawie o sygn. akt I CSK 3204/22 nastąpiła przewlekłość postępowania;

2. przyznaje skarżącemu I.K. od Skarbu Państwa – Sądu Najwyższego sumę pieniężną w wysokości 2000 (dwa tysiące) złotych;

3. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Najwyższego na rzecz I.K. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

4. nakazuje zwrócić ze Skarbu Państwa – Sądu Najwyższego na rzecz I.K. kwotę 200 (dwieście) złotych uiszczoną tytułem opłaty od skargi;

5. oddala skargę w pozostałym zakresie.

UZASADNIENIE

Pełnomocnik I.K. (dalej: „skarżący”) złożył skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu toczącym się przed Sądem Najwyższym pod sygn. akt I CSK 3204/22 (data wpływu pisma – 12 maja 2023 r.). Skarżący wniósł o stwierdzenie przewlekłości w powyższym postępowaniu oraz o: zlecenie Sądowi Najwyższemu wyznaczenia posiedzenia celem wydania postanowienia w przedmiocie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w terminie 30 dni od wydania postanowienia rozstrzygającego o zasadności niniejszej skargi; zasądzenia od Skarbu Państwa – Sądu Najwyższego na rzecz skarżącego odpowiedniej sumy pieniężnej; zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Najwyższego na rzecz skarżącego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu pisma skarżący podniósł, że postępowanie toczące się pod sygn. akt I CSK 3204/22 trwa zbyt długo. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, o przewlekłości postępowania można bowiem zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji, polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy. W przekonaniu skarżącego w postępowaniu kasacyjnym wyznaczone w przytoczonym orzecznictwie standardy powinny być jeszcze wyższe. Skarga kasacyjna, inicjująca zaskarżone postępowanie, wpłynęła do Sądu Najwyższego 28 kwietnia 2022 r. Do dnia wpływu skargi na przewlekłość postępowania w sprawie tej nie zapadło nawet rozstrzygnięcie w ramach tzw. przedsądu. Zdaniem skarżącego okoliczność ta świadczy o wystąpieniu w niniejszym postępowaniu przewlekłości.

Zarządzenie o wyznaczeniu terminu posiedzenia w sprawie I CSK 3204/22 zostało wydane 20 czerwca 2023 r. Postanowieniem z 30 czerwca 2023 r. Sąd Najwyższy przyjął skargę kasacyjną do rozpoznania.

Skarb Państwa – Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego w piśmie z 3 czerwca 2023 r. zgłosił swój udział w sprawie ze skargi I.K. na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki w sprawie rozpoznawanej przez Sąd Najwyższy pod sygn. akt I CSK 3204/22, wnosząc o jej odrzucenie, względnie o oddalenie w całości. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego stwierdził, że w uzasadnieniu skargi

wskazano jedynie, iż od złożenia skargi kasacyjnej do Sądu Najwyższego upłynęło 12 miesięcy, a nie zostały wymienione żadne uchybienia i wadliwości po stronie Sądu Najwyższego, które spowodowały naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego podkreślił, że ustawodawca nie wprowadził żadnych kategoriycznych terminów na rozpoznanie spraw sądowych, a niniejsza sprawa nie należała do pilnych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga jest zasadna i zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2011 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2018, poz. 75; dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Rację ma Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, że ustawa nie określa terminu, po upływie którego następuje przewlekłość postępowania. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się jednak, że stan taki będzie miał zasadniczo miejsce w przypadku beczynności sądu drugiej instancji w zakresie wyznaczenia terminu rozprawy apelacyjnej, przekraczającej 12 miesięcy (tak np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 9 stycznia 2019 r., I NSP 4/18; 10 czerwca 2020 r., I NSP 67/20; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18). Kryterium to uznać należy za adekwatne również w przypadku wniesienia skargi kasacyjnej i podjęcia przez Sąd Najwyższy decyzji w ramach tzw. przedsądu o przyjęciu lub odmowie przyjęcia jej do rozpoznania. W niniejszej sprawie akta sprawy wpłynęły do Sądu Najwyższego 28 kwietnia 2022 r. Zarządzeniem Prezesa Sądu

Najwyższego kierującego pracą Izby Cywilnej z 6 maja 2022 r. sprawa zarejestrowana pod sygn. akt I CSK 3204/22 została przydzielona SSN XY. Do dnia 20 czerwca 2023 r., kiedy wyznaczono termin posiedzenia niejawnego, Sąd Najwyższy nie podjął żadnych czynności mających na celu wydanie postanowienia w zakresie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Oznacza to, że w momencie wniesienia skargi na przewlekłość postępowania w sprawie upłynęło ponad 13 miesięcy. Co więcej, odpowiednie czynności zostały podjęte dopiero po wpływie niniejszej skargi.

Zgodzić należy się również z Pierwszym Prezesem Sądu Najwyższego, że dla oceny zasadności skargi istotne znaczenie ma nie tylko czas trwania postępowania, ale przede wszystkim terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia. W niniejszej sprawie przewlekłość postępowania wynika wprost z zaniechania sądu i niepodjęcia żadnych czynności, co skutkowało tym, że pomimo upływu 13 miesięcy nie zapadło rozstrzygnięcie w ramach przedsądu. Okoliczności te przemawiają zatem za stwierdzeniem, że postępowanie toczące się przed Sądem Najwyższym pod sygn. akt I CSK 3204/22 objęte było przewlekłością.

W niniejszej sprawie nie stwierdzono przesłanek świadczących o odpowiedzialności sędziego referenta z powyższego tytułu. Długotrwałe oczekiwanie na rozpoznanie niniejszej sprawy było konsekwencją wyznaczania terminów w sprawach według obiektywnego kryterium kolejności ich wpływu. Jak wynika z bowiem z danych zamieszczonych w bazie Supremus, następujące po sobie sprawy dotyczące przedsądów przydzielone sędziemu referentowi były rozpoznawane z zachowaniem prawidłowej kolejności, wynikającej z ich sygnatur.

Uwzględniając skargę na przewlekłość postępowania kasacyjnego, stosownie do treści art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, Sąd Najwyższy miał obowiązek rozstrzygnąć wniosek skarżącego o zasądzenie od Skarbu Państwa odpowiedniej sumy pieniężnej. Przyznanie odpowiedniej sumy pieniężnej stanowi sankcję dla państwa za wadliwe zorganizowanie wymiaru sprawiedliwości oraz rekompensatę dla skarżącego za krzywdę moralną spowodowaną przewlekłością postępowania (postanowienie Sądu Najwyższego z 6 stycznia 2006 r., III SPP 154/05). Wysokość przyznanej sumy pieniężnej

powinna być proporcjonalna do wielkości zwłoki, jej przyczyn oraz dotkliwości dla skarżących. Odpowiednia suma pieniężna pełni rolę swoistego zadośćuczynienia za stres i frustrację, spowodowane przewlekłością postępowania sądowego (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 9 kwietnia 2019 r., I NSP 9/19; z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15). W niniejszej sprawie skarżący wnioskował o zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Najwyższego na jego rzecz „odpowiedniej sumy pieniężnej”. W żaden sposób nie określił on jednak, jakiej dokładnie kwoty żąda, ani nie uzasadnił przesłanek, z których wynikałoby, jaka kwota byłaby w jego przypadku adekwatna. Z tego względu Sąd Najwyższy uznał, że odpowiednia będzie kwota 2000 zł – najniższa, jaką można zasądzić na podstawie art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania. Skoro skarżący zaniechał powołania jakichkolwiek dodatkowych okoliczności, które mogłyby mieć wpływ na inne ustalenie jej wysokości, w ocenie Sądu Najwyższego kwota ta rekompensuje zaistnienie i skutki przewlekłości zaskarżonego postępowania.

Biorąc pod uwagę, że Sąd Najwyższy 30 czerwca 2023 r. wydał w zaskarżonym postępowaniu postanowienie o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie zachodzi potrzeba wydania Sądowi Najwyższemu zalecenia podjęcia odpowiednich czynności, zmierzających do zakończenia postępowania.

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 12 ust. 2-4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, orzekł jak w sentencji.

O kosztach postępowania skargowego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 3 k.p.c., art. 394¹ § 3 k.p.c., art. 398²¹ k.p.c. i art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania. Zasądzoną od Skarbu Państwa – Sądu Najwyższego na rzecz skarżącego kwotę 240 zł stanowi wynagrodzenie pełnomocnika skarżącego będącego adwokatem, której wysokość ustalono na podstawie § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. 2015, poz. 1800 ze zm.).

O zwrocie uiszczonej przez skarżącego opłaty od skargi orzeczono na podstawie art. 17 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania.

ZG

[f.n]